

HUGLEIÐINGAR

Ruth Smith

Frits Johannesen

2. páskadag lögdu vit bæði konan, Alexandra, á Suðuroyarfjørð at vera við, tá ið 100 ára minningarhaldið um listakvinnuna Ruth Smith varð sett í Framtíðini í Vági. Smyril háttaði sær væl og er eitt ediligt far at ferðast við. Alt er so reint og nosligt um borð, og so fryntlig hesi fólk eru, sum taka um kømur, kiosk, matin, dekkið, brúnna o.s.fr. Ja, tú kendi teg væl henda 2. páskadag um borð og hevði páskaandan við í skjáttuni og so eina hugmynd av trimum listafólkum: Hansinu Iversen, William Smith og Ruth Smith. Ja, hetta er eitt stórt ríkidømi, vit eiga, og hesin inn – og útsúgur ger teg eym-an og lítlan bert at hugsa um hesi listafólk. Hansina er abbadóttir William Smith og hennara andlitsbrá ber boð um eitt følið fólk, sum kensluliga í listini hevur flutt fótin út um listaliga garðaliðið hjá abbanum, Ruth Smith, systir William og kanska øllum listafólkum her á landi. Nú er tað 100 ára føð-ingardagur Ruth Smiths, sum tað snýr seg um, og sjaldsamt er at fara um Suðuroyafjørð henda morgun og hava ein førning við sær, eina hugmynd av hesum fólkum og serliga Ruth Smith, sum hevði verið 100 ár 5. apríl, ið dattar út og inn í tínum huga.

Millum Sandoynna og Suðuroynna

Veðrið var so frálíkt, og litirnir í sjónum, í luftini, á oyggjunum og við fjørुकlettin tosaðu sitt stumma mál. Havið, tað djúpa havið í sínum blágráa koti, teskaði eitt yndislag við nøkrum smáum hvítmyljum inni við Sandoynna og Suðuroynna. Sandoyggin var ikki liðug at lesa páskagleiðiboðskapin, men læt hann í okkurgulan lit við nøv, nes og tanga. Hesin litur tók seg upp á oynna, og onkustaðni var ein reyðdæmdur litur undir loftinum - speglaði sær á havinum, kíndi Sandoynni og Suðuroynni við gráum, hvítum og svartum sálarstrokum. Hesin litdroyri sang eitt morgunlag, eitt páskalag um Ruth Smith í einari litríkari passión. Ruth Smith stóð knappliga framman fyri tær á hesum palli, fjalín, yndislig, stumm, útmynt, opinskárað og spyrjandi, nógv fagrari enn Mona Lisa, sum ikki hevur tey sálareyðkenni, sum okkara mæta Ruth Smith hevur í sínum sjálvsmyndum.

Ruth Smith

Tú heldur, at hon hyggur at tær, men tað er eins og eyguni renna, men onkursvegna, so røra tey við teg. Ikki eitt bros fer um ennið, men sálin livir í hesum morgunlitum sum eitt oyggjaland, eitt gerði,

ein trøð í andliti hennara. Hon vil nærkast tær, men torir ikki. Tað kennist, at hon júst er liðug at lesa Faðir vár. Hennara eygnasteinar liva í einum skýbøkli, hvíta, sum er følin og kenslusamur í landslagnum millum eygnahvarmarnar. Okkur- og jarðgrøni liturin taka seg upp á nøsina og hjána burtur í tí hvíta litinum, sum liggur um ennið, nøs og høgra kjálka. Døkku, grálittu hárstríggjurnar liva sítt skaldakenda lív á høvur hennara sum hoystrá í kríllinum á einari kylling.

Ja, har stendur henda yndismoy, og er sum ein eingil, ið røkkur út yvir havið, havsbrúnna, landslagið og grøna bøin undir gráu homrunum á Suðuroynni. Smyril siglir stillisliga, lurtar og hyggur at hesari yvirsjón, sum gyglast fyri okkum. Ja, longsulín eftir at siggja seinastu sjálvsmyndina, sum Ruth málaði liggur sum ein gimsteinur í tínum huga og endurspeglar í hesari umbroyting í lofthavinum millum Sandoynna og Suðuroynna.

Koma til Suðuroynna

Smyril leggur at á Krambatanga á Tvøroyri. Tað er sólskin, kyldin køld, men hetta ger bara ljósið skarpari og nemur tað við hvørja túvu, hvørja lá, høvd og røð og ger dráttin á okkara ferð ljóst livandi.

Ja, onkuntið fór Ruth Smith somu leið, kanska ikki eftir somu rás, men fjøllini, húsini, tekjurnar, vind-eyguni og havið sá hon. Hennara listaligi, heilagi andi var um okkum á hesi leið og tá ið vit komu inn á Nes, lá eitt dúnlætt tokuslør um hesar leiðir eins og av skaldkendum álvum vovið. Hennara atelier stóð á tá og brosaði omanvert vegin, meðan vit koyrdu varliga framvið. Løtan var ein listalig, skaldakend løta at hava hennara ond kring teg í hesum umhvørvi, har hon livdi til 1948 – inntonkt, lítillátin, gjørdi lítlan háva burtur úr sær, men livdi saman við umhvørvinum, við teimum fáu húsunum, fólkunum og ljósinum. Hetta hevur ikki verið nøkur hvørvisjón at búgva her – eitt gudagivið stað, sum fáum lista-fólkum hevur verið unt.

Í Vágs kirkju

Vit leitaðu okkum at kirkjuni, tí Ljómur hevði eina upphiting í hesum katidrali upp undir setanina, sum skuldi verða kl 15:00. Ja, tað var hugaligt at koma undir hesar bitar og hoyra Ljóm undir leiðslu av Jóannes Nólsoe syngja: Vit bera heiðurskvøðu, nú vári list í kvøld, tí gjøgnum heimsins søgu hon listin fremst varð tøld, sum Thomas Napoleon Djurhuus yrkti. Jóannes hevur tak á kórsanginum, hann fekk

kórið at ljóma, og hesir nákvæmu tónar leitaðu sær upp undir kirkju-loftið - var ein lovsongur til okkara kæru Ruth Smith. Tað var eins og ljósið millum Sandoynna og Suðuroynna á stýriborðssiðu á Smyrli vælsignaði løtuna, og Ruth Smith hevði sítt einglanna, litríka andlitsbragd rist í rúnir frammi í kór.

Musikkskúlin

Nú kom so løtan, har fólk leitaði sær inn í Musikkskúlan, Framtíðina og til Jóannes Nólsoe, sum er ein av stigtakurunum til hetta gudagivna, listakenda hald. Ja, tað var ikki hissini sum skapini í málningunum hjá Hansinu á veggnum drupu høvur í hesi dýrd, har abbin, William Smith, helt saman hendur frammi í kór í hesum skála. Ja, tað snýr seg um skap, skap í tónlist og skap í málningalist, sum hevur íborið lyndrandi, frumkent og nákvæmt upphav í tónum og litríkum skapum. Ja, vit sótu og blundaðu og sóðu tað játtaða, fjøllgrógvna listalandið fyri okkum, meðan Ljómur aftur sang: Vit bera heiðurskvøðu. William Smith tók abbadóttirina, Hansinu Iversen, upp á knøini, meðan ljómur sang. Hon nýtti løtuna, og mussaði abban.

Sirið Stenberg helt eina innarliga, kærleiksfulla og poetiska talu fyri Ruth Smith. Soleiðis eigur tað at

vera. Hetta sømir seg mentaðum fólk. Ein tignaðarlig fyrireiking til at koma í halgidómin, har myndirnar hjá Ruth Smith vórðu sýndar fram. Ein ung genta setti seg við klaverið, Tóra Stenbeg Olsen, og spældi tvey klassisk lög, Händels Largo og Für Elisa av Beethoven og var dóttir Sirið Stenberg. Ja, her var ein dráttur í eini vørðslu av ævinleikaboðum, magni og anda.

Gamli skúli bygdur 1884 vesturi á Oyralaðnum

Eftir henda inngang lá leiðin oman í Gamla skúla, har málningarnir hjá Ruth Smith hingu. Ja, ringt var at vita, um vit vóru nógv búgvín til at taka í klinkuna og trína inn um hesa gátt og fara inn hagar, sáttmálaarkin við málningunum hjá Ruth Smith hingu. Men hugtakandi var, at í niðaru hædd hingu málningar av William Smith. Hetta var eitt vakurt introitus til passiónina hjá Ruth Smith. Hóvliga, róliga, við tign og anda fóru vit tenjandi upp trappurnar upp á rókina, har Ruth Smith búleikaði við sínum málningum. Hetta var eitt gud-dómsgivið litkamar. Tað var eitt ríkidømi av einari aðrari verð, ið kom fyri eygað, og stumm gjørdust vit.

Málningarnir livdu á veggnum í døkkum, gráum, okkurgulum, grønum og ljósum litum - í ljósinum úti á Nesi, sum kastaðist aftur av Vágsfirði á løriftið, sum var undir Ruth Smithsa hond. Í mongum málningum hennara ganga skjólðrarnir aftur úti á Nesi. Tað er eins tú kundi hugsað tær at bitið í teir, so væl liva teir í hesum málningardeiggi undan Ruthsa hond. Tekningarnar eru meitaraverk t. d. børnini og Skip á sjónum, sum eisini varð á telegrammunum frá Telefonverk Føroya Løgtings í mong ár. Kom eitt slíkt fjarrit inn um gátt, so varð steðgað á og leingi varð hugt at hesi vøkru blýantstekning. Jú, her var nógv at hyggja at á hesi sýning; men hvar var myndin, sum vit høvdu sæð ímillum Sandoynna og Suðuroynna? Var hon har? Jú sanniliga hekk hon beint til høgru, tú komst inn - til stýriborð eins og um borð á Smyrli. Nú hava vit sæð henda talandi málning, tað seinastu sjálvsmyndina, hennar stumma skríggj. Ja, hetta var ein góð ferð, sum seint verður gloymd, men goymd í sinninum millum aðrar málningar vit hava sæð á heimpallinum víða um. Hann er so miklið kenslusamur og skaldavovin, at hann fer at liva í huganum í fremstu røð alla ævi okkara. Hann hevur gott orð á sær og sælur er tann, sum tað góða orðið fellur á.